

Passos cap a l'equitat en cultura i educació

Publicat per [Interacció](#) [1] el 19/09/2018 - 09:21 | Última modificació: 17/03/2026 - 21:48

Una reflexió que posa l'equitat com a principi fonamental per entendre com la cultura i l'educació poden contribuir realment a la justícia social i al benestar col·lectiu.

La diversitat és un factor que condiciona diàriament les nostres vides. La contemporaneïtat és canviant i mestissa; totes les persones som diferents i provenim dels orígens més variats. Aquesta diferència intrínseca a la condició humana enriqueix la societat quan la interacció i l'intercanvi de cultures es fa sota condicions d'igualtat; sabem, però, que la realitat és una altra i que les desigualtats són presents en molts àmbits. Què en sabem, de les desigualtats en cultura i educació? Quin és l'estat de la qüestió pel que fa a les polítiques públiques? Quines propostes es plantegen des d'alguns sectors?

Si volem abordar les desigualtats hem de parlar necessàriament d'equitat. Ho deia Victor Hugo (1802-1885), "la primera obligació de la igualtat és l'equitat", i molt abans Aristòtil (384 aC - 322 aC) afirmava que malgrat ser conceptes semblants, l'equitat sempre és preferible davant la igualtat. L'equitat fa referència a la justícia social, parant atenció a les discriminacions que pateixen certs individus i col·lectius per tal de retribuir-los el que els pertoca,^[1] mentre que la igualtat reconeix els mateixos drets i deures per a totes les persones però no incideix particularment en els factors que els impedeixen implementar-los.

"The hidden power of equity in sustainable buildings" (2017) de Jennifer Hirsch.

L'educació i la cultura són àmbits clau a l'hora de reduir les desigualtats en favor d'una societat més equitativa. En relació amb les altres polítiques públiques, determinen factors com les infraestructures d'accés, la construcció de capacitats i la comprensió de les expectatives individuals i col·lectives, les quals condicionen abastament la qualitat de vida de les persones i el seu desenvolupament.[2] En l'article ressenyat al post d'Interacció 17 "[Proposta per valorar l'equitat en l'ensenyament de la ciència \(i la cultura\)](#) [2]" aquests factors s'estudien en el marc de la combinació de la justícia social redistributiva i la justícia social relacional, considerant tant la distribució igualitària de recursos (corresponent a aspectes com l'accés i la participació) com el valor de l'acceptació i el respecte de la diferència (corresponent a la representació, el poder i el canvi); uns últims punts, aquests, que malauradament encara no es tenen prou en compte. Us convidem a repassar-los.

Un altre informe a recuperar és "[No more failures: ten steps to equity in education](#) [3]" (Field, S., 2007) de l'OCDE, que examina com millorar l'equitat en l'educació pel que fa a tres àmbits clau de les polítiques: el disseny dels sistemes educatius, les pràctiques formals i informals i l'assignació de recursos. Els 10 passos que proposa estan encaminats a evitar el fracàs i l'abandonament escolar i, en última instància, la marginació de persones que no han arribat a adquirir competències bàsiques i els costos socials que comporten, i involucren tant les polítiques públiques com la societat civil en aquesta responsabilitat. Deu anys després, però, l'informe [Education at a Glance 2018](#) [5], que mesura l'estat de l'educació arreu del món, evidencia que l'equitat en l'educació encara és lluny de ser una realitat.

"Un sistema just i inclusiu que faci que els avantatges de l'educació estiguin a l'abast de tots és una de les eines més poderoses per fer que la societat sigui més equitativa." (Field, S., 2007)

I com s'aborda el tema de l'equitat als museus? Parem atenció a la iniciativa del Museu d'Art de Cleveland (EUA), un pla de diversitat, equitat i inclusió que just s'acaba de publicar perquè aquesta institució sigui realment representativa de la ciutat, des de la perspectiva dels treballadors del museu (les posicions directives les segueixen ocupant homes blancs) com des de la perspectiva dels visitants, que no representa el 51% d'afroamericans el 34% de caucàsics i el 15% d'altres minories ètniques que viuen a Cleveland, i la dels artistes les obres dels quals hi són exposades.[3] "[For the Benefit of all: the CMA's Diversity, Equity and Inclusion Plan](#) [6]" fa un èmfasi especial a la necessitat de claredat conceptual pel que fa als conceptes de "diversitat", "equitat" i "inclusió" (p. 13).

Equitat, cultura i educació: un triangle inseparable per transformar comunitats

Pel que fa a les biblioteques, l'article de Ferran Burguillos "[Com ens veuen els usuaris? La percepció del valor del servei de biblioteca pública a Austràlia i als Estats Units \[7\]](#)", també de recent publicació, analitza informes d'interès sobre el model anglosaxó. S'hi destaca, d'una banda, la biblioteca com a "espai comú i segur de vida compartida", com a "lloc de trobada i centre comunitari i de relació" i com a espai que "ofereix activitats i serveis que no es poden trobar en cap altre lloc", i de l'altra se subratlla la necessitat de garantir l'"equitat digital" per al conjunt de la ciutadania, no sense oblidar que l'equitat va molt més enllà de l'accés als recursos tecnològics.

"L'evolució de la tecnologia no és l'únic factor que condiciona la constant adaptació del servei: els canvis demogràfics exigeixen inversions per garantir que tothom pugui tenir les mateixes oportunitats. La manca de recursos destinats a l'equitat presenta desafiaments molt crítics per a les persones immigrants amb pocs recursos, les persones en atur o les que estan en situació de vulnerabilitat per altres causes."

I en el nostre entorn més pròxim, ens fem ressò de la presentació del document de treball sobre "Cultura i desigualtat" que impulsa l'Escola de l'IGOP, el qual està en procés d'elaboració. Aquesta recerca es desenvolupa en el marc del projecte "[Acció Participativa](#)" a centres educatius del Districte de Nou Barris [8], que ja té una trajectòria de 5 anys, i l'equip d'investigació està format per persones vinculades a l'IGOP[4] i l'alumnat d'aquests centres, els quals enforteixen el vincle amb el territori i les comunitats que els envolten amb una visió reflexiva i crítica.

Presentació del document de treball "Cultura i desigualtat"

La investigació, centrada en l'àmbit de la cultura pública i ciutadana a Barcelona, aborda les definicions operatives de cultura, accés, béns comuns, participació i decisió, entre d'altres; els factors condicionants de les desigualtats com són la diferència (edat, gènere, origen, diversitat funcional...), els recursos (renda, classe o estrat social, nivell d'estudis, temps...) i la connexió (connectivitat digital, interacció social, mobilitat, accés a les TIC...); els indicadors clau i, finalment, fa una proposta d'estratègia d'"actius" en cultura.

A més, enguany l'IGOP també està desenvolupant el projecte de recerca "[Polítiques culturals locals i equitat. Estudi amb metodologia de recerca participativa](#) [9]" en col·laboració amb el CERC [10], i amb la participació dels ajuntaments de Sabadell, Tiana, El Prat i Igualada. Aquesta recerca té dos objectius: d'una banda, fer una anàlisi de les polítiques culturals que permeti detectar els reptes que plantegen, especialment des del prisma de l'equitat en els drets culturals i la participació cultural i, de l'altra, involucrar els treballadors de la cultura tant del sector públic com de la societat civil en el procés, a través d'una metodologia de tipus participatiu. Amb aquest projecte es vol generar coneixement tant per als municipis implicats com per a la resta del territori.

Recordeu que a [Interacció 18](#) [11] debatrem totes aquestes qüestions que caracteritzen les nostres vides actualment, com dèiem d'inici, i esperem els vostres punts de vista. Això només és un petit tast!

Idea central

L'equitat ha de ser un principi articulador de la cultura i l'educació perquè aquestes no reproduïxin desigualtats sinó que contribueixin a transformacions socials reals.

Referències

Barbieri, N. (2018), [Polítiques culturals locals i equitat. Estudi amb metodologia de recerca participativa](#) [9] Project SummaryForm

Burguillos, F (2018), [Com ens veuen els usuaris? La percepció del valor del servei de biblioteca pública a Austràlia i als Estats Units](#) [7]

Cleveland Museum of Art (2017), [For the Benefit of all: the CMA's Diversity, Equity and Inclusion Plan](#) [6]

Field, S., M. Kuczera and B. Pont (2007), [No More Failures: Ten Steps to Equity in Education](#) [12]

Notes

[1] Un dels imperatius que persegueixen els mecanismes d'implementació dels Objectius del Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de la ONU (Organització de les Nacions Unides) és "no deixar ningú enrere" ("[leave no one behind](#) [13]).

[2] La guia per a la implementació de l'Agenda 21 de la cultura, "[Cultura 21: Accions](#) [14]", assenyala en el "Compromís 6. Cultura, equitat i inclusió social" que "els factors culturals poden promoure o obstaculitzar l'accés a alguns serveis públics (per exemple, salut, educació, inclusió social i ocupació); [...] Les polítiques i els programes contra la discriminació han d'explorar els terrenys comuns entre els factors culturals i les restants àrees d'acció política."

[3] Llegiu l'article "[How One Museum Is Tackling Its Diversity and Equity Challenges](#) [15]", d'Audrey F. Henderson (agost 2018) de la plataforma periodística "Next City. Inspiring Better Cities".

[4] L'investigador [Nicolás Barbieri](#) [16], impulsor del projecte, és expert en drets culturals i la seva recerca aborda des de fa temps les desigualtats en les polítiques culturals i educatives. En el seu blog [Ubicarse](#) [17] podeu trobar [més informació](#) [18] sobre aquest tema. La seva perspectiva presenta [l'equitat cultural](#) [19] com a oportunitat necessària per a acostar les polítiques públiques amb la gestió comunitària de la cultura.

Categories: Interacció 2018

Categories: Interacció: jornades

Categories: Activitats Interacció

Etiquetes: estudis socials de la cultura

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: drets culturals

Etiquetes: pensament cultural

- [20]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/equitat-cultura-educacio>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/equitat-cultura>

[3] <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000157956.locale=en>

[4] <http://www.oecd.org/newsroom/more-effort-needed-to-improve-equity-in-education.htm>

[5] <https://doi.org/10.1787/eag-2018-en>

[6] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/diversity_equity_and_inclusion_plan.pdf

[7] <http://www.ub.edu/blokdebid/ca/content/com-ens-veuen-els-usuaris-la-percepcio-del-valor-del-servei-de->

biblioteca-publica-australia

[8] <https://escoladeligop.com/et-convidem-a-formar-part-de-lequip-de-recerca-accio-participativa-a-centres-educatius/>

[9] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/politiques_culturals_i_equitat_cerc_igop.pdf

[10] <https://www.diba.cat/web/cerc>

[11] <https://interaccio.diba.cat/categories-dapunts/interaccio-jornades/interaccio-2018>

[12] <https://doi.org/10.1787/9789264032606-en>.

[13] <https://twitter.com/2030sdgs?lang=ca>

[14] http://agenda21culture.net/sites/default/files/files/culture21-actions/c21_015_spa.pdf

[15] <https://nextcity.org/daily/entry/how-one-museum-is-tackling-its-diversity-and-equity-challenges>

[16] <https://interaccio.diba.cat/members/barbierin>

[17] <https://ubicarse.net/>

[18] <https://ubicarse.net/tag/equidad/>

[19] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2015/mes-enlla-acces-equitat-cultural-gestio-comunitaria-politiques-publicues>

[20] <https://interaccio.diba.cat/node/7744>